

Mälestus heast kontserdist laagerdub nagu vana vein üha paremaks ja paremaks

VIRVE NORMET
muusikaajakirjanik

Meenutan 16. ja 17. märtsil toimunud Vincenzo Bellini ooperi "Puritaanlased" ehk praeguses Estonia versioonis "Puritaanid"* kontsertettekannet Rahvusooper Estonias. Tallinn on nii väike, et uudis võimalikust muusikasensatsioonist levib kulutulena ja täidab saalid pilgeni. Nii oli see kaks öhtut järjest ning oleks kindlasti olnud ka kolmandal.

Sensatsiooniks olid külalisesinejad, dirigent Manlio Benzi, sopran Bernanda Bobro ja tenor Mario Zeffiri.

Esinemise võlu ja valu toidavad interpreedid *in corpore*, hiljem hakkad mõtlema ja mõistma mängitud muusika olemuslikku suurust ja väärtust. Kaugemalt vaadates tulevad mõneti teistsugused mõtted kui kõrge-motsiooni lainel kontserti kohapeal kuulates.

Suurim osa öhtu õnnestumises oli Bellinil. Tunnistan, et ma ei igatsekski seda ooperit enam lavastatuna vaadata, küll aga korduvalt kuulata. Ei hakka siinkohal rääkima *bel canto*'st omas ajas. Bellini tundub olevat selle stiili üks absoluutseid tippu. Ja "Puritaanlased" tippude tipp. Ei aariate, veelgi rohkem ansamblite ja kooristseenide kaunikõlalikus, tihe, lausa audioakustiline harmoonia ja ilu anna hetkekski mahti analüüsiks, et mis see siis õieti on, mis viib kuulaja sellisesse ekstaasi?! Mis siis ikka toimib meie kuulmismeelele, nii et tahaks muusikat endasse ahmida ja igaveseks meelde jätta... Miiks muidu norijana tuntud kultuuriajakirjanik mu kõrval trambib jalgu, hüüab pidevalt "braavo", hüppab püsti ja aplodeerib, käed kõrgel pea kohal? Aplaus tenori ühe aaria järel oli nii pikk ja tormiline, et lilleneiu, süli õisi täis, arvas etenduse lõppevat ja tahtis juba lilli jagama asuda.

Vincenzo Bellini, 34. eluaastal manala teele läinud helilooja kogu karjäär oli üks suur triumfikaar ja "Puritaanlased" jäid tema luigelauluks. Kas ta olekski seda enam ületanud? Nagu Sportlane lõpetab oma karjääri pärast olümpiavõitu, loorberipärg peas, nii kutsus ilmselt Suur Stsenarist ära

Meister Bellini, kelle elutöö sai tehtud. Praegu, poolteist sajandit hiljem, kogeme, et janu täiusliku ilukogemuse järele elab edasi sügaval inimhinges ja näib justkui ootavat seda hetke, et end vabaks lasta. 20. sajandil on küll kõik kunstid laiendanud arusaama niihästi oma missioonist kui ka vormi ja sisu kaanonitest. ILU näib siin olevat üsna kolmandajärgulise tähtsusega. Ja ometi näed aeg-ajalt enda ümber (ja enda sees) vaimustumas üpris vanamoeliselt tänuhõõgu publikut.

Arvan, et oma maitse-eelistustes pole ma mitte puritaan ja respekterin täiesti Estonia saali täie asjatundliku publiku sügavat õnnetunnet. Interpreedid teavad seda sünergia teket, seda vastastikust stimuleerimist, mida on raske kirjeldada, veel raskem analüüsida.

Estonia "Puritaanidest" rääkides tahan tänada dirigent Manlio Benzit. Otse usku-matult täiuslik oli koori ja orkestri musitseerimine. Benzi on hinnatud ooperidirigent ning kontsertettekannet kujunes siin toredaks sünteesiks ooperlikust "sisusse minemisest" emotsionaalses mõttes ja samal ajal demonstratiivseks kontsertesituseks, mida võis (sama emotsionaalsel tasandil!) numbrite vahel kviteerida ka dirigendi käesurumisega ja kiituseavaldusega solistile, koorile või orkestrile. Küll see mõjus vaimu vabastavalt! Niihästi muusikuile kui ka publikule. Sellist hingestatut ja muusikaliselt viimistletud mängu igatseks teatriorkestrilt kuulda iga päev ja öhtu. Aga selleks peab orkestri ees seisma mitte üks kulm kortsus rahulolematu mees, vaid muusikast in-nustunud nõudlik dirigent.

Külalissolistidest käis kuulsus ees just tenoril Mario Zeffiril. Vähe sõnu kulutati Bernanda Bobro kiituseks. Tegelikult oli lauljanna võrratu ja igati oma partneriga samaväärne. Bellini muusika on imekaunis, ka traagilistes (Elvira) hullumissseenides. Zeffiri, kes laulis oma rolli peast, jäi stiilselt kontsertesituse raamidesse. Imelised olid

"Muusika" 2007 nr 6

mõlema solisti aariad, ka duetid, pakkudes muusikalist kõrgpilotaaži sellisel vokaal-tehnilisel tasemel, et tehnikat nagu ei märganudki. Nad oleksid mõlemad justkui "kaunid hääled jumala armust", samal ajal mõistad, et oma instrumenti, häält, on nad kasutama/valdama õppinud täiuslikult!

(Imelik, et kõrgtasemel solistidel on kadunud need meie lauljaid kummitavad koolilised probleemid registrite ja tessituuride erinevusest, fraseerimisest, forsseerimisest, detoneerimisest, koloratuurist, *vibrato*'st ja *tremolo*'st jne, ilma milleta eesti *vocalissimo* veel kuidagi läbi ei saa.)

Eesti solistide viisik, Mati Palm, Rauno Elp, Leonid Savitski, Urmas Põldma ja Riina Airene, kandis erineva raskuse ja ulatusega rolle. Neist kaks viimast olid laval vaid lühikese episoodi, kuid Riina Airene tegi selle meelde jäävalt kõrgel tasemel. Minu kõrva jaoks ei jäänud külaliste klassist grammi alla ka Leonid Savitski oma lühikeses lavaosas. Mati Palm ja Rauno Elp kandsid kõrvaltegelaste raskeid ülesandeid. Kuigi kõik numbrid ei olnud lausa täiuslikud ja Rauno Elp kippus kohati forsseerides ka "mustalt" laulma, teenisid nad ära suure tunnustuse nii dirigendilt kui ka publikult. Eriti vanameister Mati Palm.

Võib oletada, et selle kontsertettekande ettevalmistus pakkus teatrirahvale niihästi valu kui võlu, aga mäng väärisküünlaid! Üks täiuslikult õnnestunud kontsert liidab meeldivalt tervikuks ka publiku. See justkui muudaks meid kõiki pisut paremaks. Aga ka nõudlikumaks.

* Võiksime mõtiskleda nüansi üle, mida eesti keel võimaldab: *puritaan* inimest iseloomustava terminina käib kitsarinnaliselt oma tõekspidamistest kinni hoidva isendi kohta, 17. sajandi religioossete tõekspidamiste järgi kindla usulahu liikmeid võiks ehk siiski ka puritaanlasteks kutsuda. Vrdl - katoliiklased jms.